

Rolnummer 5399
Arrest nr. 57/2013 van 25 april 2013

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag betreffende de artikelen 1017, eerste lid, 1018 en 1022 van het Gerechtelijk Wetboek, gesteld door het Hof van Beroep te Gent.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters M. Bossuyt en R. Henneuse, en de rechters L. Lavrysen, J.-P. Moerman, E. Derycke, J. Spreutels en P. Nihoul, bijgestaan door de griffier F. Meersschaut, onder voorzitterschap van voorzitter M. Bossuyt,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag en rechtspleging*

Bij arrest van 20 april 2012 in zake Patrick Doom en Katrien Ticket tegen het Vlaamse Gewest, waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 10 mei 2012, heeft het Hof van Beroep te Gent de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt de bepaling van artikel 1017, eerste lid Ger.W., gelezen in samenhang met de artikelen 1018 Ger.W. en 1022 Ger.W., zoals op heden van toepassing, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in de interpretatie dat in een geschil voor de burgerlijke rechter aangaande handhavingsmaatregelen, zoals bepaald in Titel VI, Hoofdstuk I, afdeling 5 en afdeling 7 van de VCRO, de herstellvorderende overheid die een herstellvordering heeft ingeleid dan wel het Vlaams Gewest tegen wie de opheffing van een bekrachtigd stakingsbevel wordt gevorderd als de in het ongelijk gestelde partij in de zin van artikel 1017, eerste lid Ger.W. niet kan worden verwezen in een rechtsplegingvergoeding, terwijl de betrokkene lastens wie de herstellvordering wordt ingesteld dan wel zelf de opheffing vordert van een bekrachtigd stakingsbevel als de in het ongelijk gestelde partij in de zin van artikel 1017, eerste lid Ger.W. wel dient verwezen te worden in een rechtsplegingvergoeding, daar waar :

- artikel 1017, eerste lid Ger.W. het enkel heeft over ‘ de in het ongelijk gestelde partij ’ zonder dat daarbij een onderscheid gemaakt wordt of deze in het ongelijk gestelde partij al dan niet optreedt in het algemeen belang;

- in strafzaken een betrokkene *c.q.* beklaagde die opzichtens hem een herstellvordering gegrond ziet verklaard worden niet gehouden is tot het betalen van een rechtsplegingvergoeding aan de herstellvorderende overheid ? ».

Memories zijn ingediend door :

- Patrick Doom en Katrien Ticket, wonende te 8970 Poperinge, Westouterseweg 16;
- de Vlaamse Regering;
- de Ministerraad.

Memories van antwoord zijn ingediend door :

- de Vlaamse Regering;
- de Ministerraad.

Op de openbare terechtzitting van 28 februari 2013 :

- zijn verschenen :

. Mr. G. Verschingel *loco* Mr. B. Vandromme, advocaten bij de balie te Kortrijk, voor Patrick Doom en Katrien Ticket;

. Mr. K. Caluwaert *loco* Mr. P. Van Orshoven, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Vlaamse Regering;

- . Mr. E. Jacobowitz, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;
- hebben de rechters-verslaggevers L. Lavrysen en J. Spreutels verslag uitgebracht;
- zijn de voornoemde advocaten gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil*

Uit de verwijzingsbeslissing blijkt dat de appellanten in het bodemgeschil, zonder de vereiste voorafgaande stedenbouwkundige vergunning, een perceel grond hebben verhard en hebben ingericht voor de opslag van allerlei materialen. Dergelijke handelingen vormen een inbreuk, zoals bepaald in artikel 6.1.1 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening. Om die reden werd aan hen op 9 juni 2009 een schriftelijk stakingsbevel opgelegd, dat op 11 juni 2009 door de gewestelijke stedenbouwkundige inspecteur werd bekrachtigd.

Op 7 juli 2009 hebben de appellanten, overeenkomstig artikel 6.1.47 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening, voor de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg de opheffing van het stakingsbevel gevorderd. Voormelde vordering werd evenwel afgewezen, waarop de appellanten hoger beroep hebben ingesteld. Opnieuw wordt de vordering afgewezen, maar het verwijzende rechtscollege heeft de uitspraak over de gedingkosten aangehouden, daar het oordeelt dat er te dezen een ongelijkheid zou kunnen bestaan tussen de appellanten in het bodemgeschil, met name in de procedure tot opheffing van het stakingsbevel, en de partijen in de procedure tot oplegging van een herstellvordering. Daarop stelt het verwijzende rechtscollege de bovenvermelde prejudiciële vraag.

III. *In rechte*

- A -

A.1. De appellanten voor de verwijzende rechter menen te kunnen vaststellen dat, gelet op de bewoordingen van de prejudiciële vraag en de motivering van het verwijzingsarrest, de verwijzende rechter in essentie wenst te vernemen of de overheid (die hetzij een herstelmaatregel vordert, hetzij een stakingsbevel oplegt) gerechtigd is om een rechtsplegingsvergoeding te ontvangen wanneer zij door de burgerlijke rechter in het gelijk wordt gesteld. Of, omgekeerd, of de betrokken partij die zonder succes om de opheffing van het opgelegde stakingsbevel verzoekt, ertoe kan worden gehouden aan het Vlaamse Gewest een rechtsplegingsvergoeding te betalen.

De in strafzaken van toepassing zijnde regeling, waarbij de herstellvorderende overheid noch een rechtsplegingsvergoeding kan ontvangen, noch een rechtsplegingsvergoeding dient te betalen (zie onder meer arrest nr. 23/2010), dient ook te worden toegepast in burgerlijke zaken. Gelet op de finaliteit van de herstellvordering, met name het vrijwaren van de goede ruimtelijke ordening en aldus de bescherming van het algemeen belang, en rekening houdend met het arrest nr. 43/2012, dienen alle vorderingen, die in het algemeen belang door een publiek orgaan worden ingesteld op dezelfde wijze te worden behandeld, ongeacht of het een burgerlijke dan wel een strafvordering betreft.

Voor wat het stakingsbevel betreft, moet, volgens de appellanten, eveneens worden vastgesteld dat het wordt opgelegd ter vrijwaring van de goede ruimtelijke ordening. Een stakingsbevel is een preventieve maatregel die niet alleen ertoe strekt de macht van de rechter om het herstel te bevelen te beveiligen, maar is ook bedoeld om inbreuken op de wettelijke regelen inzake ruimtelijke ordening, zoals bepaald in artikel 6.1.1 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening, te voorkomen. Het vrijwaren van de goede ruimtelijke ordening maakt, overeenkomstig vaste rechtspraak van het Grondwettelijk Hof, een opdracht van algemeen belang uit, zodat de overheid, bij het opleggen van een stakingsbevel of het zich verdedigen tegen de vordering tot opheffing van het stakingsbevel, onder het principe van de « immuniteit » van de rechtsplegingsvergoeding dient te vallen.

In dat geval bestaat er geen verschil in behandeling.

A.2. De Ministerraad voert aan dat de prejudiciële vraag geen antwoord behoeft omdat er geen ongelijkheid in behandeling bestaat. In de eerste plaats wordt opgemerkt dat, hoewel de herstellvordering en de vordering tot opheffing van het stakingsbevel allebei betrekking hebben op de ruimtelijke ordening en zich afspelen tussen het bestuur en de betrokkene, tussen beide procedures een essentieel verschil bestaat. In tegenstelling tot de herstellvordering, die wordt ingesteld door het bestuur in het algemeen belang om niet-vergunde werken te doen afbreken om zo de oorspronkelijke toestand te herstellen en die volgt op een onwettig optreden van de bestuurde en het actief optreden van de overheid vereist, wordt de vordering tot opheffing van het stakingsbevel door de betrokken particulier ingesteld tegen een volgens hem onwettig overheidsoptreden, waarbij de voorzitter, zitting houdend zoals in kort geding, de wettigheid van het stakingsbevel zal onderzoeken en het, op basis van artikel 159 van de Grondwet, in voorkomend geval buiten toepassing zal laten. De particulier kan eveneens een rechtsplegingsvergoeding verkrijgen. De vordering tot opheffing van het stakingsbevel wordt derhalve niet door het bestuur ingesteld, noch dient zij het algemeen belang, maar enkel de particuliere belangen. In feite vormt artikel 6.1.47 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening, zoals er nog vergelijkbare procedures zijn, een uitzondering op de algemene bevoegdheid van de Raad van State om op grond van artikel 14 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State kennis te nemen van voor vernietiging vatbare administratieve rechtshandelingen. In de hypothese van het verwijzende rechtscollege zou de overheid in geen van die procedures kunnen worden veroordeeld tot betaling van de gerechtskosten met eventuele rechtsplegingsvergoeding, hetgeen, volgens de Ministerraad, niet kan worden aanvaard.

Bovendien kan de betrokkene, als gevolg van een vernietigingsarrest van de Raad van State, op grond van artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek, een schadevergoeding vorderen voor de burgerlijke rechtbank. Derhalve kan de overheid worden veroordeeld tot betaling van een rechtsplegingsvergoeding wanneer een vordering wordt ingeleid tot opheffing van het stakingsbevel. Er bestaat derhalve geen verschil in behandeling.

A.3. De Vlaamse Regering merkt in de eerste plaats op dat het verwijzende rechtscollege oordeelt dat de in het ongelijk gestelde appellanten in principe dienen te worden verwezen in de kosten, waaronder de rechtsplegingsvergoedingen. Evenwel, met verwijzing naar de arresten nrs. 83/2011 en 43/2012, is het verwijzende rechtscollege van oordeel dat geen rechtsplegingsvergoeding kan worden opgelegd aan de geïntimeerde overheid, aangezien die optreedt in het algemeen belang, maar wel aan de appellanten. De prejudiciële vraag spitst zich derhalve toe op het al dan niet wederkerig karakter van de niet-verhaalbaarheid van de rechtsplegingsvergoeding in burgerlijke vorderingen over handhavingsmaatregelen.

Volgens de Vlaamse Regering kan er van een onverantwoorde ongelijke behandeling pas sprake zijn, wanneer er zich een ongelijke behandeling voordoet. Evenwel kan, volgens de Vlaamse Regering, niemand in de rechtsplegingsvergoeding worden verwezen; die stelling vloeit voort uit de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof. Het Grondwettelijk Hof heeft reeds meermaals geoordeeld dat de verhaalbaarheid van de rechtsplegingsvergoeding niet mag worden uitgebreid tot vorderingen die in naam van het algemeen belang en in volle onafhankelijkheid door een publiek orgaan zijn ingesteld, zodat deze organen hun vordering in volle onafhankelijkheid kunnen uitoefenen, zonder rekening te houden met het financiële risico verbonden aan het proces. Niettegenstaande het Hof nog geen uitspraak heeft gedaan over de wederkerigheid van de niet-verschuldigbaarheid van een rechtsplegingsvergoeding, kan het evenwel niet de bedoeling van het Hof zijn geweest om een onverantwoord verschil in behandeling in te stellen. Bovendien heeft het Hof in zijn arrest nr. 83/2011 geoordeeld dat de « regels van gelijkheid en niet-discriminatie vereisen dat die rechtsoverheidsvorderingen, die in naam van het algemeen belang en in alle onafhankelijkheid door een publiek orgaan zijn ingesteld, op dezelfde wijze worden behandeld als de strafvorderingen ». Wanneer die stelling wordt samengelezen met het arrest nr. 135/2009, is het noodzakelijk aan te nemen dat de niet-verhaalbaarheid van de rechtsplegingsvergoeding niet alleen geldt lastens een publiek orgaan, maar dat dit orgaan evenmin een rechtsplegingsvergoeding kan worden toegekend.

Rekening houdend met de arresten nrs. 186/2011 en 78/2010 kan de zinsnede « in het ongelijk gestelde partij » ruim worden geïnterpreteerd om de gelijke behandeling tussen de procespartijen op het vlak van de verhaalbaarheid van de rechtsplegingsvergoeding te garanderen.

Specifiek voor wat de vordering tot opheffing van het stakingsbevel betreft, meent de Vlaamse Regering dat er geen redenen zijn om niet dezelfde redenering van de herstellvordering toe te passen. Het stakingsbevel is nauw verbonden met de herstellvordering (beiden vallen onder titel VI van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening « handhavingsmaatregelen ») en wordt als preventieve handhavingsmaatregel ingesteld om een verdere aantasting van de ruimtelijke ordening te voorkomen. Het stakingsbevel is gefundeerd op de idee dat werken of handelingen die voortgezet worden, later door een rechter ten gronde moeilijk ongedaan kunnen worden gemaakt, zodat zijn opdracht om zo nodig het herstel in de vorige toestand te bevelen wordt bemoeilijkt, zo niet onmogelijk wordt gemaakt, wegens een onomkeerbare toestand. Er bestaat geen twijfel dat een stakingsbevel evenzeer als een herstellvordering uitsluitend ingesteld wordt in het algemeen belang, met het oog op het vrijwaren van de goede ruimtelijke ordening, met dien verstande dat de partij die de opheffing vordert van een bekrachtigd stakingsbevel en dus de vordering voor de rechter instelt niet de stedenbouwkundige inspecteur zal zijn, maar de betrokken particulier.

In die interpretatie bestaat het verschil in behandeling niet.

A.4. De Ministerraad antwoordt dat de verwijzing naar het arrest nr. 186/2011 ter zake niet relevant is, omdat in dat arrest het Grondwettelijk Hof de procedure tussen de particulier en de overheid in het kader van een onteigening niet heeft uitgesloten van het toepassingsgebied van de rechtsplegingsvergoeding; het Hof heeft enkel voor recht gezegd dat de overheid, in die procedure, steeds als de in het ongelijk gestelde partij in de zin van artikel 1017 van het Gerechtelijk Wetboek moet worden beschouwd. Te dezen kan een soortgelijke redenering niet worden toegepast, omdat de particulier, in tegenstelling tot de onteigeningsprocedure, hier wel een keuzerecht heeft.

Als laatste punt verwijst de Ministerraad naar het arrest nr. 96/2012 waarin het Hof heeft geoordeeld dat de wetgever rechtmatig kon beslissen om in sommige gedingen de overheid steeds haar eigen kosten te laten dragen. *A contrario* betekent dit dat het Hof het ontbreken van een categorieke uitsluiting van de rechtsplegingsvergoeding voor de overheid die in een geding voor de burgerlijke rechter aan het langste eind trekt, niet strijdig acht met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

A.5. De Vlaamse Regering herhaalt dat geen twijfel erover kan bestaan dat een stakingsbevel, net zoals een herstellvordering, uitsluitend wordt ingesteld binnen een doelstelling van algemeen belang, met name het vrijwaren van de goede ruimtelijke ordening. Het stakingsbevel onderscheidt zich van de herstellvordering doordat het rechtstreeks wordt opgelegd door de handhavende overheid, zonder tussenkomst van een rechter. Het is pas op het moment dat de betrokkene aan wie het bekrachtigd stakingsbevel wordt opgelegd, de opheffing van dit bevel vordert dat hij een vordering voor de burgerlijke rechter moet instellen. Dit procedurele onderscheid kan worden verklaard door de verschillende finaliteit van de stakings- en herstellvorderingen. Immers, de stakingsvordering heeft een preventief karakter, terwijl de herstelmaatregel in eerste instantie het herstel van de plaats in de oorspronkelijke toestand beoogt. Derhalve kan de herstelmaatregel een verregaande beperking inhouden van het eigendomsrecht van de betrokkene, wat onmiddellijk verklaart waarom deze maatregel niet eenzijdig door het bestuur kan worden opgelegd, maar slechts door een rechter op een bij hem ingestelde vordering, omdat een rechter voldoende jurisdictionele waarborgen biedt. Dat een vordering tot opheffing van een stakingsbevel niet wordt ingesteld door de overheid wijzigt niets aan het karakter van algemeen belang van het opgelegde stakingsbevel. Immers, een herstellvordering verliest ook niet haar karakter van algemeen belang als de betrokkene ten laste van wie de herstellvordering wordt ingesteld, zou beslissen een tegenvordering in te stellen.

Om vast te stellen of de rechtspraak van het Hof inzake de (niet)-verhaalbaarheid van de rechtsplegingsvergoeding van toepassing is op een bepaald geschil voor de rechtbank, zal het dus niet bepalend zijn wie de vordering instelt, maar of er sprake is van een « actief handelen van de overheid, die opkomt in het algemeen belang ».

De Vlaamse Regering besluit dat het Vlaamse Gewest waartegen de opheffing van een bekrachtigd stakingsbevel wordt gevorderd, noch de betrokkene die de opheffing vordert van een bekrachtigd stakingsbevel kan worden verwezen in een rechtsplegingsvergoeding.

- B -

B.1. De prejudiciële vraag heeft betrekking op de artikelen 1017, eerste lid, 1018 en 1022 van het Gerechtelijk Wetboek.

Artikel 1017, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt :

« Tenzij bijzondere wetten anders bepalen, verwijst ieder eindvonnis, zelfs ambtshalve, de in het ongelijk gestelde partij in de kosten, onverminderd de overeenkomst tussen partijen, die het eventueel bekrachtigt ».

Artikel 1018 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt :

« De kosten omvatten :

1° de diverse, griffie- en registratierechten, alsook de zegelrechten die voor de afschaffing van het Wetboek der zegelrechten zijn betaald;

2° de prijs en de emolumenten en lonen van de gerechtelijke akten;

3° de prijs van de uitgifte van het vonnis;

4° de uitgaven betreffende alle onderzoeksmaatregelen, onder meer het getuigen- en deskundigengeld;

5° de reis- en verblijfskosten van de magistraten, de griffiers en van de partijen, wanneer hun reis door de rechter bevolen is, en de kosten van de akten, wanneer deze uitsluitend met het oog op het geding opgemaakt zijn;

6° de rechtsplegingsvergoeding, zoals bepaald in artikel 1022;

7° het ereloon, de emolumenten en de kosten van de bemiddelaar die aangewezen is overeenkomstig artikel 1734.

De bedragen die als basis dienen voor de berekening van de in het eerste lid bedoelde kosten worden omgerekend in euro de dag dat het vonnis of het arrest dat in kosten verwijst, wordt uitgesproken ».

Artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek, in de versie vóór de wijziging ervan bij de wet van 21 februari 2010, bepaalt :

« De rechtsplegingsvergoeding is een forfaitaire tegemoetkoming in de kosten en erelonen van de advocaat van de in het gelijk gestelde partij.

Na het advies te hebben ingewonnen van de Orde van Vlaamse Balies en van de Ordre des barreaux francophones et germanophone, stelt de Koning, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad de basis-, minimum- en maximumbedragen vast van de rechtsplegingsvergoeding, onder meer in functie van de aard van de zaak en van de belangrijkheid van het geschil.

Op verzoek van een van de partijen, dat in voorkomend geval wordt gedaan na ondervraging door de rechter, kan deze bij een met bijzondere redenen omklede beslissing ofwel de vergoeding verminderen, ofwel die verhogen, zonder de door de Koning bepaalde maximum- en minimumbedragen te overschrijden. Bij zijn beoordeling houdt de rechter rekening met :

- de financiële draagkracht van de verliezende partij, om het bedrag van de vergoeding te verminderen;
- de complexiteit van de zaak;
- de contractueel bepaalde vergoedingen voor de in het gelijk gestelde partij;
- het kennelijk onredelijk karakter van de situatie.

Indien de in het ongelijk gestelde partij van de tweedelijns juridische bijstand geniet, wordt de rechtsplegingsvergoeding vastgelegd op het door de Koning vastgestelde minimum, tenzij in geval van een kennelijk onredelijke situatie. De rechter motiveert in het bijzonder zijn beslissing op dat punt.

Wanneer meerdere partijen de rechtsplegingsvergoeding ten laste van dezelfde in het ongelijk gestelde partij genieten, bedraagt het bedrag ervan maximum het dubbel van de maximale rechtsplegingsvergoeding waarop de begunstigde die gerechtigd is om de hoogste vergoeding te eisen aanspraak kan maken. Ze wordt door de rechter tussen de partijen verdeeld.

Geen partij kan boven het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding worden aangesproken tot betaling van een vergoeding voor de tussenkomst van de advocaat van een andere partij ».

B.2.1. De verwijzende rechter wenst van het Hof te vernemen of de in het geding zijnde artikelen de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schenden, in de interpretatie dat in een geschil voor de burgerlijke rechter aangaande de handhavingsmaatregelen, zoals bepaald in titel VI, hoofdstuk I, afdeling 5 en 7 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening, de overheid niet kan worden verwezen in een rechtsplegingsvergoeding, terwijl een particulier dat wel kan; in artikel 1017 van het Gerechtelijk Wetboek is echter niet bepaald dat een rechtsplegingsvergoeding enkel dan verschuldigd is wanneer de in het ongelijk gestelde partij niet optreedt in het algemeen belang, en in strafzaken is een particulier niet gehouden tot het betalen van een rechtsplegingsvergoeding aan de herstellende overheid.

B.2.2. Rekening houdend met het arrest nr. 43/2012 van 8 maart 2012 van het Hof, oordeelt het verwijzende rechtscollege dat de situatie van de herstellende overheid met toepassing van titel VI (« Handhavingsmaatregelen »), hoofdstuk I (« Strafbepalingen »), afdeling 5 (« Herstelmaatregelen »), identiek is aan de situatie van het Vlaamse Gewest met toepassing van titel VI (« Handhavingsmaatregelen »), hoofdstuk I (« Strafbepalingen »), afdeling 7 (« Staking van de in overtreding verrichte werken of handelingen »), zodat het Vlaamse Gewest, indien de vordering tot opheffing van het bevel tot staking gegrond zou zijn geweest, niet zou kunnen worden veroordeeld tot het betalen van een rechtsplegingsvergoeding, terwijl de appellanten wel daartoe zouden moeten worden veroordeeld indien zij in het ongelijk zouden worden gesteld.

B.3.1. Bij zijn arrest nr. 135/2009 van 1 september 2009 heeft het Hof voor recht gezegd dat de wet van 21 april 2007 betreffende de verhaalbaarheid van de erelonen en de kosten verbonden aan de bijstand van een advocaat de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet schendt, in zoverre zij niet voorziet in het recht, voor de gemachtigde ambtenaar van het Bestuur van stedenbouw en ruimtelijke ordening die handelt op grond van artikel 155 van het Waalse Wetboek van Ruimtelijke Ordening, Stedenbouw en patrimonium, om een rechtsplegingsvergoeding te eisen ten laste van de beklagde en de burgerlijk aansprakelijke personen die veroordeeld zijn.

Het Hof was met name van oordeel dat tussen de burgerlijke partij en de gemachtigde ambtenaar een wezenlijk verschil bestaat, doordat de burgerlijke partij het herstel van haar eigen schade vordert, terwijl de gemachtigde ambtenaar optreedt om het algemeen belang te vrijwaren :

« Wegens de opdracht die aan de gemachtigde ambtenaar werd toegewezen, die lijkt op die van het openbaar ministerie, kon de wetgever redelijkerwijs oordelen dat het niet aangewezen was om in diens voordeel de regeling van de verhaalbaarheid uit te breiden, die hij op strafrechtelijk vlak uitdrukkelijk wilde beperkt zien tot de verhouding tussen de beklagde en de burgerlijke partij » (B.6).

B.3.2. Bij zijn arrest nr. 83/2011 van 18 mei 2011 heeft het Hof voor recht gezegd dat artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek, vóór de inwerkingtreding van de wet van 21 februari 2010, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt, in zoverre een

rechtsplegingsvergoeding ten laste van de Belgische Staat kan worden gelegd wanneer het arbeidsauditoraat in het ongelijk wordt gesteld bij zijn rechtsvordering ingesteld op grond van artikel 138*bis*, § 2, van het Gerechtelijk Wetboek.

Het Hof heeft immers geoordeeld dat het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie vereist dat die rechtsvorderingen, die in naam van het algemeen belang en in alle onafhankelijkheid door een publiek orgaan zijn ingesteld, op dezelfde wijze worden behandeld als de strafvorderingen.

B.3.3. Om soortgelijke redenen als die van de voormelde arresten nrs. 135/2009 en 83/2011 kan derhalve aan de herstellvorderende overheid, die met toepassing van titel VI (« Handhavingsmaatregelen »), hoofdstuk I (« Strafbepalingen »), afdeling 5 (« Herstelmaatregelen »), herstelmaatregelen vordert, geen rechtsplegingsvergoeding worden opgelegd, maar ook geen rechtsplegingsvergoeding worden toegekend, zodat het verschil in behandeling onbestaande is.

B.4.1. Het stakingsbevel van artikel 6.1.47 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening is een preventieve maatregel die ertoe strekt de verdere aantasting van de goede ruimtelijke ordening te verhinderen, waarbij tevens wordt voorkomen dat de overheid wordt geconfronteerd met de problematiek van het « voldongen feit » en dat inbreuken op de wettelijke regelen inzake ruimtelijke ordening zoals bepaald in artikel 6.1.1 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening worden gepleegd.

Het stakingsbevel wordt opgelegd door de in artikel 6.1.5 vermelde ambtenaren, agenten of officieren van de gerechtelijke politie, onder de controle van de rechtbank, en laat toe dat de werken worden stilgelegd wanneer er aanwijzingen zijn dat er een strafbaar feit is gepleegd in de zin van artikel 6.1.1, of wanneer niet is voldaan aan de verplichting van artikel 4.7.19, § 4, van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening.

Op straffe van verval moet het bevel tot staking binnen acht dagen na de kennisgeving van het proces-verbaal aan de bevoegde stedenbouwkundige inspecteur, door die inspecteur worden bekrachtigd.

Overeenkomstig artikel 6.1.47, zesde lid, van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening kan de betrokkene in kort geding de opheffing van de maatregel vorderen tegen het Vlaamse Gewest. De vordering wordt gebracht voor de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg in het ambtsgebied waarvan het werk en de handelingen werden uitgevoerd.

B.4.2. Het stakingsbevel, als preventieve maatregel, wordt derhalve, door de in artikel 6.1.5 vermelde personen, uitsluitend opgelegd ter vrijwaring van de goede ruimtelijke ordening, wat een doelstelling van algemeen belang is.

In tegenstelling tot de herstellvordering die een repressief karakter heeft, heeft het stakingsbevel een preventief karakter, maar zulks kan niet volstaan om het betalen van een rechtsplegingsvergoeding te verantwoorden.

Beide maatregelen zijn immers gesitueerd in titel VI (« Handhavingsmaatregelen »), hoofdstuk I (« Strafbepalingen ») van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening en hebben als doelstelling de goede ruimtelijke ordening te vrijwaren.

B.4.3. De vaststelling dat het niet de overheid is, te weten het Vlaamse Gewest, die de vordering tot opheffing van het stakingsbevel indient, maar de betrokkene, is eveneens niet van die aard om het betalen van een rechtsplegingsvergoeding te verantwoorden.

De in artikel 6.1.47 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening geregelde procedure beoogt in hoofdzaak de betrokkenen te beschermen tegen het onrechtmatig optreden van de overheid. Meer in het bijzonder beoogt de procedure de bescherming van de grondrechten te waarborgen. Het komt aan de rechter toe het bevel tot staking op zijn externe en interne wettigheid te toetsen, alsmede te onderzoeken of het strookt met de wet dan wel op machtsoverschrijding of machtsafwending berust. Het bevel tot staking is een preventieve maatregel die niet alleen ertoe strekt de macht van de rechter om het herstel te bevelen veilig te stellen maar ook bedoeld is om inbreuken op de wettelijke regels inzake ruimtelijke ordening te voorkomen.

Het hangt samen met de aard van de procedure dat te dezen de overheid steeds als verwerende partij optreedt. Door zich te verweren tegen de vordering tot opheffing verdedigt de stakingsbevelende overheid evenwel steeds het algemeen belang en de vrijwaring van de

goede ruimtelijke ordening, zodat het niet verantwoord is dat zij in de rechtsplegingsvergoeding kan worden verwezen.

B.4.4. Derhalve kan aan de overheid die, met toepassing van titel VI (« Handhavingsmaatregelen »), hoofdstuk I (« Strafbepalingen »), afdeling 7 (« Staking van de in overtreding verrichte werken of handelingen »), een stakingsbevel heeft uitgevaardigd en die zich vervolgens verweert tegen een vordering tot opheffing van een stakingsbevel, geen rechtsplegingsvergoeding worden opgelegd, maar, rekening houdend met het bepaalde in B.4.3, kan haar ook geen rechtsplegingsvergoeding worden toegekend, zodat het verschil in behandeling onbestaande is.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

De artikelen 1017, eerste lid, 1018 en 1022 van het Gerechtelijk Wetboek schenden de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet.

Aldus uitgesproken in het Nederlands en het Frans, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op de openbare terechtzitting van 25 april 2013.

De griffier,

De voorzitter,

F. Meersschaut

M. Bossuyt